

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

charakteristika vyučovacího předmětu – 2. stupeň

Obsahové, časové a organizační vymezení

Obor Český jazyk a literatura se vyučuje jako samostatný předmět
v 6. – 9. ročníku - 5 hodin týdně

Jazyková výuka, jejímž cílem je zejména podpora rozvoje komunikačních kompetencí, vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují správně vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat a účinně uplatňovat i prosazovat výsledky svého poznávání.

Ve vyučování českému jazyku mají žáci získat schopnost vyjadřovat se spisovným jazykem správně, výstižně, slohově vhodně a pohotově v projevech ústních i písemných, přiměřeně jejich věku, a schopnosti náležitě rozumět takovým projevům po stránce obsahové a chápat správně i jejich stránku slohovou.

Literatura je svým zaměřením a svým obsahem předmětem všeobecně vzdělávacím s výraznou funkcí esteticko-výchovnou. Prostřednictvím vybraných literárních děl, literárně-výchovných činností uvádí žáky do světa literatury a do světa myšlení o ní, čímž se podílí na utváření jejich názorů, postojů, zájmů a vkusu na utváření jejich názoru na svět a jejich mravního profilu a celkově rozvíjí a kultivuje jejich duchovní život.

Výchovné a vzdělávací strategie

Učitel se při veškerých činnostech cíleně zaměřuje také na rozvíjení a hodnocení klíčových kompetencí žáků.

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence k učení

Učitel:

- volí zajímavá témata pro zpracování referátů a tím motivuje žáky k vyhledávání, třídění a využívání informací z různých zdrojů, a to jak z ústních sdělení, tak z tištěných textů, encyklopedií i z elektronických médií
- motivuje žáky k tomu, aby portfolio své četby programově doplňovali o tituly náročnějších děl a různých žánrů
- podněcuje zájem žáků o jazyk a literaturu a o zvýšení své jazykové kultury tím, že je motivuje k účasti v jazykových, literárních a recitačních soutěžích; motivuje je k tomu, aby se podíleli na organizaci soutěží ve škole
- zadáváním vhodných úkolů rozvíjí tvořivé schopnosti žáků a motivuje je k vlastní literární tvorbě.

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence k řešení problémů

Učitel:

- zadáváním vhodných úloh na řešení stylizačních problémů vede žáky k samostatné práci s odbornou literaturou a dalšími informačními zdroji
- zadáváním úkolů souvisejících s realizací etnografické exkurze vede žáky k tomu, aby z různých variant volili řešení efektivní.

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence komunikativní

Učitel:

- navozením náročnějších komunikačních situací umožňuje žákům praktické využití osvojených komunikačních dovedností
- zařazuje do výuky tematicky vymezené diskuse, v nichž mají žáci možnost uplatnit vlastní názory, vhodně argumentovat, korigovat svá stanoviska a vhodně reagovat na názory jiných

- zapojuje žáky do spolupráce s realizačními týmy školních médií a tím je motivuje k tomu, aby se tvorbou příspěvků pro tato média aktivně zapojili do života školy.

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence sociální a personální

Učitel:

- zapojuje žáky do tvorby pravidel pro diskuse (včetně diskusí virtuálních) a vede je k respektování a dodržování přijatých pravidel
- pravidelným zařazováním různě náročných řečnických cvičení do výuky vede žáky k získávání potřebné sebedůvěry pro vystupování na veřejnosti.

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence občanské

Učitel:

- vede žáka k:
 - pochopení jazyka jako prostředku historického a kulturního vývoje národa a důležitého sjednocujícího činitele národního společenství
 - pochopení jazyka jako důležitého nástroje celoživotního vzdělávání
 - rozvíjení pozitivního vztahu k mnohojazyčnosti a respektování kulturní rozmanitosti
- výběrem jazykově a obsahově hodnotných textů přibližuje žákům význam české literatury jako kulturního dědictví národa
- výběrem vhodných témat motivuje žáky k tvorbě příspěvků pro místní média, jimiž by se aktivně zapojovali do života obce.

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence pracovní

Učitel:

- zadáváním vhodných témat slohových úkolů vede žáky k úvahám o jejich budoucím povolání
- zařazuje do výuky úkoly na procvičení slohových útvarů (dopis, životopis, žádost – i v elektronické podobě) důležitých pro pracovní uplatnění a pro úspěšné absolvování pracovního pohovoru.

Cílové zaměření, klíčové kompetence oboru

Na úrovni základního vzdělání žák:

- využívá znalostí a zkušeností z jazyka v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost
- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
- naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje
- rozumí různým typům textů a záznamu, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuku a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění
- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a činnou komunikaci s okolním světem
- využívá získané komunikační dovednosti k vytváření vztahu potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi
- respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění
- vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu učení a celoživotnímu vzdělávání
- vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systemizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě

- poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení
- vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, promyslí a naplánuje způsob řešení problému a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností
- využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení problému, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému
- samostatně řeší problémy, volí vhodné způsoby řešení, osvědčené postupy aplikuje při řešení podobných nebo nových problémových situací
- kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí
- účinně spolupracuje ve skupině, pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce
- na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o nic požádá
- čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají

Jednotlivé ročníky jsou rozděleny na mluvnici, literaturu a sloh.

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace
Vyučovací předmět - Český jazyk a literatura (Jazyková výchova)

Ročník: 8.

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty
<p>Žák rozlišuje pojmy synonyma, homonyma. Poznává způsoby tvoření slov – odvozování - skládání - zkratky Rozumí přenášení slovního významu. Poznává spojování slov v sousloví.</p> <p>Poznává přejímání slov z cizích jazyků. Vysvětlí věcný význam slov.</p> <p>Rozliší nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby, rozpozná přenesené pojmenování, zvl. ve frazémeh.</p> <p>Rozliší odchylky skloňování obecných podst. jmen cizího původu od skloňování slov domácích. Skloňuje cizí vlastní jména osobní. Poznává nesklonná cizí jména. Umí správně vyslovovat běžně užívaná cizí slova.</p> <p>Doplňuje cizí vlastní jména – rodná, příjmení. Určí vzory pro skloňování.</p> <p>Účinně spolupracuje ve skupině (vytváření pravidel práce v týmu).</p> <p>Rozlišuje slovesa dokonavá, slovesa nedokonavá. Poznává vidové dvojice. Určuje vid dokonavý, vid nedokonavý. Respektování a ochrana našeho kulturního a historického dědictví.</p> <p>Ovládá pravidla psaní i/y v koncovkách podst. a příd. jmen podle vzorů, shodu Př s Po. Mluvnické kategorie jmen.</p> <p>Ovládá pravidla psaní předpon – s (vyjádření směrů) - z (výsledek děje, změna stavu, ustálené případy) - vz (směr vzhůru)</p> <p>Zná pády, se kterými se pojí předložky s/se, z/ze.</p>	<p>OBOHACOVÁNÍ SLOVNÍ ZÁSoby Nauka o tvoření slov</p> <p>Slova přejatá (výslovnost, pravopis)</p> <p>TVAROSLOVÍ Skloňování jmen přejatých a cizích vlastních jmen</p> <p>Užití vlastních jmen v textu</p> <p>Slovesný vid</p> <p>PRAVOPIS Psaní i/y v koncovkách</p> <p>Psaní předpon s-, z-, vz- a předložek s/se, z/ze</p>	<p>Lv – V + W, divadlo Př – mikroorganismus Ov – vánoční zvyky</p> <p>Ov – typy temperamentu Multikulturní výchova - kulturní diference (4/1)</p> <p>Práce se SSČ a SCS D – Národní muzeum M – Pythagorova věta</p> <p>Významné osobnosti a objevitelé Z – nejvyšší hory světa Národní muzeum – expozice – projekty</p> <p>M – geometrické útvary</p> <p>Př – nerosty D – řecké báje Ov – sociální skupiny Všeobecné znalosti</p> <p>Lv – divadelní hry Práce se SSČ. Olympijské hry M – aritmetický průměr</p>

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty
<p>Ovládá pravidla psaní skupin. Využívá poznatků o jazyce ke gramaticky a věcně správnému písemnému projevu.</p> <p>Žák si procvičí a upevní znalosti: základní a rozvíjející větné členy - věta dvojčlenná, věta jednočlenná, větný ekvivalent Určuje věty jednoduché a souvětí</p> <p>Ovládá spojovací výrazy v souvětí. Poznává jednotlivé druhy vedlejších vět.</p> <p>Poznává souřadné spojení vět hlavních. Určuje jednotlivé významové poměry mezi hlavními větami. Zná spojovací výrazy u jednotlivých významových poměrů</p> <p>Spojuje věty v souřadném souvětí bez spojovacích výrazů.</p> <p>Porozumí různým typům textů a záznamů.</p> <p>Rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek v souvětí.</p> <p>Rozlišuje několikanásobné větné členy a jejich druhy. Graficky znázorňuje několikanás. větné členy a významové poměry mezi nimi. Určí souřadné spojení vedlejších vět.</p> <p>Pracuje s informacemi v souladu se zákony o duševním vlastnictví. Eticky přistupuje k informacím. Rozlišuje souvětí souřadné a podřadné. Znázorní souvětí graficky.</p> <p>Pracuje s odborným textem (porozumí textu).</p> <p>Chápe základní principy společenských norem. Chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy.</p>	<p>Psaní skupin bě/bje, pě, vě/vje, mě/mně</p> <p>SKLADBA Opakování – - Věta jednoduchá a souvětí</p> <p>- Druhy vedlejších vět</p> <p>Významové poměry mezi souřadně spojenými hlavními větami, souvětí souřadné, hlavní věty – v poměru slučovacím</p> <p>- v poměru odporovacím</p> <p>- v poměru stupňovacím</p> <p>- v poměru vylučovacím</p> <p>- v poměru příčinném</p> <p>- v poměru důsledkovém</p> <p>Významové poměry mezi větnými členy</p> <p>Souvětí souřadné a podřadné</p>	<p>M – objemy těles Charita, charitativní činnost</p> <p>Rv – zdravá výživa Ov – mimořádné události Ochrana člověka za mimořádných událostí</p> <p>Z – sopečná činnost D – Marie Terezie, Josef II.</p> <p>Ov – lidská práva D – antika D – T.G.M. Ov – prezidenti u nás od r. 1918, volba prezidenta Lv – fantastická literatura Z – hlavní města D – kulturní památky Hv – druhy hudby Zdravý životní styl Lv – divadlo, divadelní hry Ov – složky státní moci Ov, Rv - první pomoc Ch – těkavé kapaliny, vypařování, koroze kovů F – protony, elektrony Př – krevní tlak, krevní skupiny, dárcovství krve</p> <p>Př – divoká zvířata ve volné přírodě (ekologická vých.) M – převody jednotek Environmentální vých. – ekologická paliva (5/4) Inf. – počítačové pirátství, etika</p> <p>Ov – zásady společenského chování Environmentální vých. – (5/3) NP a CHKO – ochrana přírody</p> <p>Ov- Ústava ČR, parlament, volební právo Ov, Rv – vztah mezi rodiči a dětmi</p>

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty
<p>Ovládá spojovací výrazy – spojky, vztažná zájmena, vztažná příslovce, jiná příslovce. Interpunkce – a, i, ani, nebo.</p> <p>Uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí, hodnotí výsledky své práce.</p> <p>Provede rozbor složitého souvětí. Znázorní graficky složitě souvětí.</p> <p>Vnímá nejrůznější problémové situace, plánuje způsoby řešení problémů – tj. poskytuje pomoc dle svých možností.</p> <p>Seznámí se se skupinou indoevropských jazyků. Praslovanština. Seznámí se s rozdělením slovanských jazyků. Staroslověnština.</p> <p>Pozná a rozlišuje: spisovná čeština, hovorová slova ve spisovné češtině. Nespisovná čeština – slang, argot, obecná čeština, nářečí. Zdůvodní jejich užití. Dbá na jazykovou kulturu – úroveň jazykového vyjadřování. Pracuje s chybou.</p> <p>Odliší spisovný a nespisovný projev, vhodně užívá spisovnou češtinu vzhledem ke komunikačním záměrům.</p>	<p>Spojovací výrazy v souvětí, interpunkce v souvětí</p> <p>Jazykové rozbor, složitější souvětí</p> <p>OBECNÉ VÝKLADY O ČESKÉM JAZYCE Slovanské jazyky</p> <p>Útvary českého jazyka a jazyková kultura</p>	<p>Z – ostrovy ve Středozemním moři Př – tučňáci Z – Antarktida D - Velká čínská zeď D – Eiffelova věž Protidrogová prevence – drogy</p> <p>Rv – novorozenec D, Lv – V. Havel Hv – W. A. Mozart D – muzeum, galerie Ochrana za mimořádných událostí – přírodní katastrofy</p> <p>Azbuka a latinka, porozumění mezi národy Z – Chorvatsko, Bulharsko, Polsko</p> <p>Jazykové chyby ve vyjadřování a v textech médií</p>

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace**Vyučovací předmět - Český jazyk a literatura (Komunikační a slohová výchova)**

Ročník: 8.

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty
<p>Žák pracuje s odborným textem – provede souvislý výtah, užívá citace zpracuje osnovu pořídí výpisky</p> <p>Využívá základy studijního čtení – formuluje hlavní myšlenky textu.</p> <p>Rozlišuje vnější a vnitřní charakteristiku přímou a nepřímou charakteristiku, užívá jazykové prostředky charakteristiky.</p> <p>Rozlišuje výklad mluvený a psaný. Užívá jazykové prostředky výkladu. Sestaví osnovu výkladu. Formuluje myšlenky a názory v logickém sledu, snaží se o výstižný a souvislý ústní i písemný projev.</p> <p>Pozná umělecký popis Seznámí se s kompozicí líčení A s jazykovými prostředky líčení Sestaví osnovu líčení – předmět, příroda</p> <p>Rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení.</p> <p>Pokusí se o slohový útvar postupu úvahového – pracuje s osnovou</p> <p>Pokusí se o vlastní tvořivé psaní, o vyjádření vlastního postoje ke sdělovanému obsahu.</p> <p>Rozlišuje různé slohové postupy a útvary, spisovný a nespisovný jazyk vzhledem ke komunikačnímu záměru.</p>	<p>Výtah (z učební látky jiného předmětu).</p> <p>Charakteristika literární postavy</p> <p>Výklad</p> <p>Líčení</p> <p>Úvaha</p> <p>Souhrnné poučení o slohu (různé slohové útvary v literárních ukázkách</p>	<p>Zodpovědné chování v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka.</p> <p>Respektování požadavků na kvalitní životní prostředí, ochranu zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti. Z, environmentální vých. – globální problémy lidstva a ŽP (5/3)</p> <p>Respektování přesvědčení druhých lidí, schopnost vcítit se do situací ostatních lidí. OSV-komunikace(1/8) Lv – ukázky z krásné literatury</p> <p>Vytváření pozitivní představy o sobě samém, podpora sebedůvěry při ústním jazykovém projevu a vystoupení před posluchači. OSV – sebepoznání (1/3) Využívání znalostí získaných v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu své přípravy na budoucnost – na další vzdělávání a profesní zaměření.</p> <p>Lv- básnické jazykové prostředky</p> <p>Z – podnebí, počasí</p> <p>Oceňování zkušeností druhých lidí, respektování různých hledisek, čerpání poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají. Mediální výchova (6/3,6/4,6/6) Vytváření pozitivního vztahu k učení, hodnocení výsledků své práce.</p>

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace
Vyučovací předmět - Český jazyk a literatura (Literární výchova)

Ročník: 8.

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty
<p>Rozlišuje základní literární druhy a žánry, porovná je i jejich funkci, uvede jejich významné představitele</p> <p>Prozkoumává témata z více úhlů pohledu a pojmenovává hlavní téma a konflikt, uvědomuje si analogie mezi fiktivní situací a realitou</p> <p>Přijímá herní pravidla a tvořivě je rozvíjí</p> <p>Uvádí základní literární směry a jejich významné představitele v české a světové literatuře</p> <p>Porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování Uceleně reprodukuje přečtený text, formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby</p> <p>Vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i dalších informačních zdrojích</p>	<p>Charakteristika literárních druhů, rozlišení poezie a prózy</p> <p>Základy literární teorie, druhy a žánry – poezie – rým, rytmus, próza, drama- tragédie, komedie, činohra Základní stavební prvky dramatu – situace, postava, konflikt, téma, vrchol, gradace Práce na postavě – charakter, motivace, vztahy, konflikt jako základ dramatické situace</p> <p>Náměty a témata v dramatických situacích – jejich nalézání a vyjadřování</p> <p>poezie – rytmus, rým a volný verš lyrika, epika</p> <p>Struktura literárního díla literární hrdina, jazyk literárního díla, jazykové prostředky Nejdůležitější představitelé literárních žánrů</p> <p>Podobnosti a rozdílnosti literárních textů</p> <p>Čtenářský zážitek</p> <p>Internet (nebo CD – ROM) jako zdroj informací, referát z četby, referát – osobnost spisovatele</p>	<p>Dramatická výchova</p> <p>Multikulturní výchova - předsudky, vžitě stereotypy Dramatická výchova</p> <p>Mediální výchova- filmová, seriálová tvorba – fungování a vliv médií ve společnosti</p>